

Պու թափօրեալ ը վիշեն մուկապիրիմիզ
պիրմեզ քի, քենտի պիրտիրտիրկի մեզ քիւր
գոմիթէնին տէ հշէթլու թէ հէ պպիւնաթը
մէվէթի ինրաքէ գոնուրադա պաշլամը
տըր, Շէօյէ քի, կէշէն կիւնլէր էլլու
աւտան ալթէթ իտէր իւնէն թուսնուզ
տան իշիթտիք քի, Միթ հատքաշա հազ
ոնթլէրինին հուզուրունա պիր տաթմ
ուզըպ, Միւսիման օտրադ բաշա հազ
ոնթլէրինին եանընտա պիր խըտմէթէ
կիրմէք արգուսլնտէ պուլունտուղունու
պէեան իյլէմիշ տիր, Բաշալի միւշարի
էյհ հազոնթլէրի, մէզհէպինի թէպտիլ
թմէսի իւզէրինէ իյիճէ տիւշլեմէսինի
մէքու մա նապիհաթ իթմէսի իւէ պէրա
պէր, Փագաթ պիր իշէ կիրմէք իուսու
ունա կէլլնտիքտէ, պօշտա պուլունան
իւշ մէմուրիքէթ թէքլիֆ իտիպ, ցան
իսինի իաթէր իտէրէնէ պըրադմը
տըր, պու մէմուրիքէթլէրաթէն պիրիսի,
էեաֆֆէսինտէն ազ իւծրլէթի օտուզու
հալտէ, բաշա հազոնթլէրինին տալիքէ

սինտէ օրուպ, մերգոււմ, բաշա հազրէթ, լէրինին Եաննա աղուլունմազ արգուսի, նի իզհար իտէրէք, մէզքիւր մէմուրի, եէթի գապուլ ինլէմիշ տիր:

Պու առէմին իւզէրինէ կէօզմուլէր գօնուլարագ, պիր արա քէնտի տօսթլա, րընա խիթ ապէն, քէնտի նիսէթ ինին իմ, րաւընտա, քի պու նիսէթ Միթ հատ րա, շա հապրէթ լէրինի էօրտիւրմէքտէն իպա, րէթ իտի, շաեէա քէնտիսի տախի էօէ, Ճէք օրուր իտէ, քէնտի զէվճէսի վէ 2օ, ծուգալընա տիգզաթ իտէրէք գայըրմա, յարընր իխթար իթմէք իւզրէ Եազմադ, տա օրուլու պիր մէքթուպու թու, թուլմուշ տուր:

Մէրգուլմ խայըն քիմէսնէ գորաղու ալթընտա Տէր-սաառէթէ կէօնտէրիմիշ վէ պու կիւնքի կիւն գապթիտէ մահպէ, սինտէ պուլունմազտա տիր:

— Մէմուրիմիշէ նէզարէն, խայի միւտտէթտէն պէրու Ամէրիգատա պու, լունան միւլէթ իմիգուէն թաշառուրէ քէնտի Ոսկանեան, Ամէրիգատա Տէվլէթի-ալիսէ սէթիւրի Պաք պէշ հազրէթ լէրինին Պա, պը-ալիսէ օրան ինհաօր իւզէրինէ, Եա, զընտա նիւ-Եօրգուա Տէվլէթի-ալիսէ չէհ, պէնտէրի նասպու թայեթի օրունմազմը, Բէզաթիք մէմուլթիա կէօրէ, Ամէրիգա գաղէթալարընըն կիւրիտ հազգընտա նէչօ ու հլան իթ տիքլէրի Եալան վէ Եանլըշ հա, վատիսլէրի միւլմայիլէյ Ոսկանեան էփէն, տի Ճէրհ իթմէքտէ, վէ պու սուրէթէ Տէվլէթի-ալիսէ ինլէթ իթմէքտէ օլ, առուլունտան, սէթիւրի միւլմայիլէյ հազ, րէթէրի Ոսկան էփէնտիին պու թարգ պիր գաշ պահալարընը տախի Ամէրիգա զօգէթ ալարընտան ալարագ, Պապը-ալի, յէ կէօնտէրմիշ տիր:

Ա Չ Գ Ձ Յ Ի Ն

Տ Ո Ւ Ր Ք

Մարդոց ընկերական կեանքին մէջ տուրք կամ բաժին վճարելու չափ բնական եւ ի, իաւացի պարտք մը չկայ, բայց տուրքի խընդ, րոյն պէս կնճռոտ խնդիր մ'ալ չկայ, Ամէն կառավարութիւն անոր առջեւ կը խոնարհի եւ իր գորութիւնն անոր հետ կը սահմանուի:

Ինչո՞ւ այսպիսի բնական եւ ամենապարզ պարտքը այսպիսի կը դժուարանայ. — քըն, նենք. Ամեն մարդ երբ իր անձին մասնաւոր գործչու հետ քաղաքացիութեան ըլլանք՝ կը տես նենք որ՝ մէկէ մը երբ բան մը վայելէ՝ իս, կոյն կաշխատի դանի փոխարինել, թէ որ կարողութիւն ունի նիւթ ապէս, թէ որ հու, նի բարոյապէս, նրթեալ, անկիրթ, ասորկ, ու, առնական ով որ ալ ըլլայ այս զգացումէն զուրկ չը կրնար մնալ, առանց մարդկային ընկերականութենէ վանտուելու: Բայց կար, գը երբ ընդհանուրէն կրած վայելքը փոխա, րինելու կուգայ, խնդիրը կը փոխուի, զգա, ցումը սկաւորացած կերեւայ, եւ կարծես ալ

ան մի եւ նոյն մարդը չէ, — ինչո՞ւ — վասն զի բան մը վայելած ըլլալուն վրայ վստա, չէ, եւ ստուգիւ ալ բան մը վայելած չէ, եւ կամ մասնաւոր վայելքի մը փոխարէն՝ մեծ իրաւունք մը իրմէն յախշտակուած է, այսինքն՝ ընդհանուրին պաշտօնեան՝ ընդ, հանուրին տիրոջն եղած է, ընդհանուրին ընտրութեան իրաւունքը՝ մասնաւորաց մե, նավաճառութիւն մ' եղած է, վերջապէս ընդ, հանուր բաժնի իր նշանակութիւնը հոնի կա, տավարութեան գործերուն մէջ՝ հետեւաբար ընդհանուրին ծախքը որ իրեւ բաժին ամեն անհատ պիտի վճարէր՝ բռնութեան կերպա, րանք առած է:

Ուրիշ ազգերու հետ գործ չունինք, ա, նոց իշխանութեան բղիթմը ուրկից ըլլալը քննելու հարկ չիկայ, Մենք մեր ազգին հետ խօսինք — մեր ազգին մէջ իշխանութեան իրաւունք ստանալու համար արքայական ցեղ չըկայ, տիկտատորութիւն չըկայ, ազ նուակաւութիւն չըկայ, վերջապէս առնց նման իշխողութեան իրաւունք տուող քա, ղաքական պարագաներ պակաս կամ վեր, ջացած են:

Մեր մէջ իշխող ըլլալու համար՝ ազգին հաւաքական կամքն ստացած ըլլալու իրա, ւունքը կայ միայն, որնոր 4860 ի ազգային սահմանադրութեամբ կանոնաւորուած է: Ու, րինմ մենք մեր ազգային իշխանութեան հետ բնական եւ իրաւացի կերպով խիստ ընտա, նի եմք. մեր ժողովուրդին համոզումը մեր իշխանութեան հրամանն է, փոխադարձա, բար մեր իշխանութեան հրամանը՝ ազգին համոզումն է, մեր վարչութեան ծախքը՝ մեր ազգայնոց բաժինն է: Բայց առաջն է մի՞ գործնականապէս — քննենք:

Ո՞րն է մեր ազգային իշխանութիւն կու, չած այսօրուան մարմիննիս — անտարակոյս Պօլսոյ ընդհանուր ժողովը պիտի ըսուի (կա, թուղիկոսական իշխանութեան հետ չէ խօս, քերնիս, Ասիկայ ո՞ւրկից առած է իր իշխա, նութիւնը, իր ընտրութիւնը — Պօլս բնակող ազգայնոց 75 զուրուշ տարեկան տուրք տը, ուողներէն — այսինքն 5000 Պօլսեցիէ (Եոր գալիք սահմանադրութեամբ կարելի է ընտրե, լու իրաւունքը 150 զուշ, տուողին յատկանայ եւ 5000 նշանակելիս 4000 ի իշխող) միթէ՞ Հա, յոց ազգը 5000 հոգիէ կը բաղկանայ, ո՞ւր է Պօլսոյ միւս ժողովրդոց իրաւունքը — ո՞ւր է գաւառական ժողովուրդը — ո՞վ կրնայ ա, պացուցանել թէ՞ 75 կամ 450 զուրուշ տուրք տալու կարողութիւնը՝ ընդհանուր ազգին իշ, խողութեանը իրաւունք կուտայ: Ուրիշ կող, մէ մ'ալ նայինք — ենթադրենք թէ՞ Պօլիս 400000 ժողովուրդ եւ գաւառներն 2000000 ժողովուրդ ունի միջին հաշուով — ինչո՞ւ եւ ո՞ր համեմատական հաշուով՝ հարկը հա, զարին 300 երեսիոխան եւ երկու միլիօնին 40 երեսիոխան պիտի ըլլայ —, եւ այս 40 ը տաւնց ներկայ ըլլալու, առանց երբէք ընտ, րուած ըլլալու Պօլսոյ 400 երեսիոխանը յա, նուն ընդհանուր ազգին՝ օրինաւոր ժողով կազմէ՞ վիճէ՞ որոշէ եւ վճիէ մանաւանդ ազ, գային տուրքի այսինքն բաժնի խնդիրը:

Ինչեւ իցէ յայտնի տեսանք որ՝ մեր ազ, գային ընդհանուր կոչած իշխանութիւնը մի,

այն Պօլսոյ 5000 հոգիին հետ ընտանի է իր ընտրական ձեւովը, հետեւաբար այս իշխա, նութեան հրամանները միայն Պօլսոյ 5000 հոգիին համոզումը կըրնայ սեպուիլ եւ ո՞չ ընդհանուրին — այս իշխանութեան ծախքը Պօլսոյ 5000 հոգիին համար բաժին է, ան, կից ուրիշին համար տուգանք է, (քաղա, քականապէս այս իշխանութեան ընդհանուր կողուելուն եւ սեպուելուն հետ խօսք չու, նինք):

Կառավարութեան գլուխ անցնելու փա, փաքը բնական է, ուստի մեր մէջ այս փա, փաքը ունեցողներն որո՞ւ հաճելի երեւալ պիտի ուզեն, որո՞ւ չաները պիտի պաշա, պանեն — հարկաւ զիրենք ընտրողներուն այսինքն Պօլսոյ 5000 հոգիին եւ ոչ ընդ, ազգին, քանզի անկէց ընտրուած չեն, անկէ կախում չունին:

Ինչո՞ւ գաւառականի մը առաջարկուի թէ՞ եկու տարին այսչափ զըշ. կեդրոնական տուրք տուր, ինչ պիտի լսես անկից — հար, կաւ (մէկդի թողունք խել մը քաղաքական գաւառները) որո՞ւն է կեդրոնը, ո՞ւրկէց կընտրուին ատոր պաշտօնեաները, ինչո՞ւ ա, տոնց ընտրութեան ատեն իմ ընտրական ի, րաւունքս մերժեցիր, ինչո՞ւ ինձի հաշիւ տալէ կը խորշիս, եւ հիմա ինձմէ ստակ եւ միայն ստակ կուգես, ինչ դիտեմ ես քու պէտքդ որչափ է եւ ինչ բանի պիտի ծա, ռայեցնես ինչ առնելիք ստակդ — անա ազգ, տուրքին հաւաքման անգործագրելի կէտը, որ հաւաքման եղանակդ որչափ ալ դիւրին եղած ըլլայ, յաջողիլը կասկածելի է, քանզի դեռ ազգը ուզելիք տուրքդ իրեւ իր բա, ժինը ընդունած չէ, քանզի քեզ իր օրինա, ւոր պաշտօնեան չըճանչեր, քանզի դուն ալ գաւի միայն ստակ տուող գործիք մը ճան, չած ես, մէկ խոսքով պարտք առանց իրա, ւունքի եւ իրաւունք առանց պարտքի: Այս ըսածս անանկ ճշմարտութիւն մ'է որ 4860 էն ի վեր ազգային ելմական խեղճ վիճակէն կրնայ ապացուցուիլ, որու հետեւանքն է այս ուրբաթ գումարուած ընդհ. ժողովոյն առա, ջարկուած տուրքի հաւաքման եղանակը, այսինքն կառավարութեան ձեւքով տարին ամեն անհատէ մէկ մէկ զուրուշ հաւաքել: Բայց ո՞ր հաշիւով տարին 1 զըշ, ինչ ծախ, քի համար, որչափ մարդէ, առնց ամէնքն ալ մուծի մէջ, տարին 1 զըշէն անգին ու, րոշ թուանշան չկայ, բայց եւ այնպէս այս 1 զըշ ուզողին մէջքը թուր կայ, չըթուե, քին տակը բանտ կայ, եւ Պօլսոյ 5000 մար, գոց իշխանութենէն յաւուն ընդհանուր ազ, գին թագրի մը ունի ձեւքը: Արդեօք այս միջոցները կրնա՞ն աղգ. տուրքը օրինաւո, րապէս լուծել եւ կարգի գնել — ո՞չ, ոչ — այս կերպով տուրքի խնդիրը չլուծուիր, այլ ուզող ձեւքը կը փոխուի: Տուրքի խնդիրը լուծուելու համար անոր բնական խոչընդոտը վերնալու է, այսինքն ազգային կառավարու, թիւնը ազգին ընտանի ըլլալու է, ազգին ծախ, քը ազգային անհատներուն իրեւ բաժին ճանչցուելու է, իթէ փանոսեան իր կառավա, րութիւնը ազգին ընտանի ըրած չըլլար՝ անկա, րութիւն էր որ ստած պաշտօնը կարենար գլուխ հանել: Ազգային կառավարութիւնը ազգին հետ

ընտանի ըլլալու համար՝ ընդ. ազգէն ընտրուե-
լու է. ազգին ծախքը ամեն յաջորդ տա-
րուան համար՝ բուն ազգ. ընդ. ժողովի մը
ներկայանալու է, ուր վերջին գումարը կո-
րուելի եւ ազգայնոց թուոյն վրայ հաւասա-
րապէս կը բաժնուի, ամեն թաղ կամ ամեն
գաւառ ազգ. վարչութեան կողմէն սէկ մէկ
ազգային պաշտօնեայ կը զրկուի, եւ այս
պաշտօնեան Բ. Դռան կողմէն ալ ճանչցնել
կը տրուէ գացած տեղին կառավարութեան
պաշտօնէին. որպէս զի եթէ մէկը ընդհա-
նուրին ծախքէն իր բաժնին ինկածը չուզէ
տալ եւ կամ ազգ. իշխանութեան օրինաւոր
ձայնին չուզէ լսել՝ նախ ազգային իրա-
ւունքներէն կը զրկուի եւ եթէ պէտք ըլլայ
կառավարութեան միջամտութիւնը կը խնդ-
րուի: Ասով ոչ թէ ինչպէս կառավարուի
բոլոր ազգը պարտազանց կը ցուցուի Բ.
Դռան ալ մասնաւորներ՝ որոնք ազգին ան-
հրաժեշտ են անխառն կերպով. եթէ այս տե-
սակ մարդիկ մեծագոյն մաս կազմեն այն
ատեն կապագոցուի թէ՛ ազգը չուզեր կեղ-
բոնական վարչութիւն ունենալ՝ չուզեր ազգ.
իշխանութիւն ունենալ: Որով իրաւունք
տրուած կըլլայ Բ. Դռան գոյնը մեր պատ-
րիարքարանը, վերջնել առաջորդները ազգին
իրաւասութեան են. բայց ասոնք չեղած, ազգ.
եւ վարչութիւն իր բաժնին ինկած ազգային
իրաւասութեան սահմանէն դուրս չեկնելով
իրարու հետ ինչալու ելնելու են առանց կա-
ռավարութեան դիմելու: Քանզի իշխանու-
թիւն մը իշխանութիւն չէ՝ եթէ ինք իր
ծախքը չըրկնար հոգալ իր իշխանութեան
իրաւասութեամբը:

Յ. Վ.

— Իրանը մը գ մուծիպիւնէ՛ պու փա-
զալ սա պահը ի սկիւտար Ս. Կարապետ
քիլիսէսի բարոյնի գիր. Արիստակէս եւ
պիսկոպոս խաղախանէ միջ քիլիսէսի տէ
գուտտաւը չէրիք թաւտիս իթմիշ. պի
շար խանէ վէ մէքթէպին իլէրիէ մէս չէ
տայնը կիւզէլ նասի հաթիար վէրմիշ. պիզ
պաթ հէր պիր տայիլէրի կէզմիշ. կէօր
միշ. նագրի. մէ մուրին վէ իւրմիթ ճի-
լէրի տահա պեհատէ պայրիթ թէ չվիզ իս-
լէ միշ. վէ պիշարէ կեան իշինտէ Բք իրա
ի հոտ իթմիշ օմազէ. իթէ չէք քիւրի ա-
զեմիթիզի մուծիպ օմու չար ուր:

— Չէ վաթը խալիսահան վէ զայրիթ.
քէ շան թարաթընտան պիշար խանէ միջ
իշին շաւ աթիտէքի ի հոտ գը ընան իեա.
նէլէրի մա թէ չէք քիւրի ազեմ իլան իաե.
րիզ:

Ղ. Ն.

Պետրոս աղա Էսքըճընան 22
Յարութիւն աղա Պարտիզպանեանտան
600 քիլիթիպ պահասար 44
Բարութիւն Էիլէնտի Ալվազեան 60
Յահաննէս աղա Ս. մանեան թարաթընտան
4641, 2 օրգա տէմիր:

Տէվէթ աղա Տէվէթեան թարաթըն-
տան իքթ օգգա 300 տիրհէմ թիւթիւն.
Եիլէ մէրգու մաթըն մարիթէթիլէ

պիր խալիսահան վաթ թարաթընտան պիր
գոնուէ:

Յետեւ աղա Հովուան մարիթէթիլէ
պիր խալիսահան հանրմ թարաթընտան իքթ
ուսկու Ֆա ի հոտ գը ընմիշ օլտու գու մա
թէ չէք քիւրի ազեմ իլան գը ընմիշ:

— Խորագիր.

1867 հոկ. 7 վերին Եգիպտոս Լուկոր
Աս հետեւեալ նամակը՝ չեմ գիտեր ո՞ր
տեղէն, Հնդկաստան, Անէաստան, Արի-
կէ եւ Արապիստան, Արեւելքէն Արեւմուտք
եւ Հիւսիս ու Հարաւ չընելով, վերջապէս
յաղթանդամ Պէզաստի պոչէն նուրբ ու եր-
կար դերձանով մը կախուած այս առաւօտ
դեռ արեգ իր ոսկեծղի շառաւիղները Ար-
գոսեան եզրերէն շարձակած, մեր տանեաց
քիւրի կառելով՝ քիչ մնաց թըղթատար Պէ-
զաստը յերկիր գլտորելով պիտի պայթէր
կամ մէկ քանի տուններ հիմն ի վէր տապա-
լէր. բայց բարեբաղդարար դերձանը բրդաւ,
Պեզաստ թաւ գնաց, եւ նամակն ալ իմ
պատուհանիս առջին կախ մնաց. ինչ մը ա-
տեն շուարած միակէս յետոյ, փողոցի աղ-
մուկ ու իրար անցումէն յանկարծ սթափե-
լով նամակն առի կարգացի, բայց չեմ գի-
տեր թէ՛ երա՞զ կամ յետք է պատմածը.
քանզի լեզուն խառնալիթ, եւ տեղ տեղ
ինձ համար անհասկանելի բառեր կը գտնու-
ին եւ քիչ մ'ալ արարական կատակերգու-
թեան ձեւը ունի, թուղթիլն զոյնին ալ նայ-
ուի չէ. Արաքիայի մէջ շատ ծակ ու ծակ
եւ ծոց ու ծակ մտած ելած կերեւալ:
Ինչ որ է նէ, ես եղածին պէս օրինա-
կելով քեզ կը զրկեմ, եթէ դու անկէ բան
մը կը հասկընաս նէ հրատարակէ, իսկ եթէ
ոչ, ալ դու գիտես . . .

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՅԱԿՈԲԵԱՆՅ

1867 սեպտ. 5 Ապիսիւնիս
« Բարեկամ.

« Չիտեմ քեզի բարեւ տամ, զի այս մօ-
տերս անշաթի խառնածաղանձ բարեւի ձայ-
ներ լսեցի, որ յիշել անգամ կը դողամ:

« Օգոստոս ամսեայ տաք օրերու մէկ առ-
տուէն, չիյանմ քուն էի թէ արթուն, ինչ-
պէս կը պատահի երեմի մարդուն, յանկարծ
երկայնասրունք, եւ կախ պոկուեք, մէկ ձեռ-
քը դաշնակ, միւսը մահակ բռնած գանգ-
րահեր, բայց կարծ պիտեքով գիրուկ ու ծե-
րուկ սեւուկ մը մահակն ի գետին վարսելով
կանգ առաւ առջիս եւ ինծի սուր ու կրտ-
րուկ ձայնով մը — նակամ պուլթի (բարե-
լոյս) ըսաւ:

« Ա՛յ ու վախը դիս պատեց, ծօ՛ւ տղայ,
այս ո՞վ է, ի՞նչ կուզէ ըսելու չմնաց, խել
մը սեւ ու ճերմակ ծեր ու պատանեակ ձեռ-
քերին նիզակ ու մահակ մէկ մէկու ետեւ
է՛ տանձի պէս տանս մէջ թափեցան:

— Կուտ մօրնիկ.
— Նիտրաք սայլտ ես մօթրան,
— Սուպահ հայէ պաշտ, է՛յ գաօխ,
« է՛յ տղայ, օ՞ք, ասոնք ի՞նչ են . . .
— Բարիլոյս . . .

« Ա՛յ, ի՞նչ կըլտեմ, օրհնեմ ձայն, ար-
դեօք երա՞զ կը տեսնեմ, թէ իրօք հայ մը
կըտրեւէ զեւ: Եթէ հայ ես, ըսէ զաւակս,

սուրբ վանքին խաթերն համար ըլլայ, ո՞վ
են ասոնք, ի՞նչ կուզեն, ի՞նչ, միթէ ի՞նչ
ալ բանտարկեալ Բասսամին քով պիտի տա-
նին . . .

— Չէ, անկէ աւելի սեւ գոյժ մը տալ ե-
կանք քեզի:

« Հէ՛, ի՞նչ, դո՞յժ, ի՞նչ կայ, ըսէ նա-
յիմ, օրհնած . . .

— Պիկուլ է՛ էրրակլ տի,
Դո՛ւս սեւ:

— Կու՛մ, ես մօթրան, մէթիսաֆի:

— Անիկա սեւ է, բայց սիրտը ճերմակ է,
մի վախար. ուրիշ տեսակ սեւեր կան, ա-
նոնցմէ վախալու ես:

« Ըսէ օրհնած, սիրտս ներսիդիս կըմարի
կոր. ի՞նչ կայ, ինչո՞ւ հոգիս կը քաղէք,
ի՞նչ եւ արդէն կարուած ալ չէ ես:

— Քեզի ի՞նչպէս ըսեմ, Արաքիայի մէջ
մեծ իրար անցում կայ, կռիւ, սրած . . .

« Դօ՛ւ, Երուսաղէմի վանքին վիշապ մը
կայ, դուք ի՞նչպէս հոս եկաք . . .

— Չիտեմ, ամբողջ Արաքիայի հօրիզօնը
հսկայ ու վիթխարի մուրթ ամպեր իրար զար-
նուելով փայլակ, կայծակ կը տեղար, երբէ-
մըն երկինք անազին ձայնիւ կորոտար, եւ
նեղոս գետի յորդառառ հոսանքը սկսաւ
սարսափելով ետ դառնալ, նորա պղտոր ա-
լիքներ դէպ ի յետ կոյս մղուելով որմի պէս
կը բարձրանային, կարծես իրենց մայրենի
ակը խոյս տալ եւ պահուիլ կուզէին, մենք
ալ որ մեր նաւուն արագասան ընթացքով
դէպ ի Աղէ քսանդրիս կիջնէինք, չէնք գի-
տեր ո՞, կարծեմ, երկնային իխառիպ թա-
թառ մը մեզ կու տալով՝ իքթիլե ական Ա-
պիսիւնի ջրվէժին բարձրաբերձ գագաթը
նետեցեւ գրեթէ հրաշքով մը հոս թափեցանք,
եւ հիմա քեզի կը գուժենք որ՝ Յակոբեանց
պատերազմը սկսած է:

« Հէ՛, ի՞նչ կըսես, Յակոբեան վանուց
միտրանք իրարու գլուխ կուտեն կոր, հա-
պա ազգին հաւնած զլուխն ո՞վ պիտի ու-
տէ. ո՞ւն գլուխդ Աստուած:

— Արի, մի շուարի. Յակոբեանց նո-
րուս ձագուկներու պատերազմը չէ՛ գու-
ժած. քանզի անոնք առանց իրար ուտե-
լու, իրենցմէ մեծ կենդանիներու որս չը-
լալու համար մէկ քանին ձգեցին փախան . . .

« Շուարում մը պատեց զիս, ինչ պատառ-
խան տալս չգիտեցայ. մէկէն Բարիլոնեան
լեզուաց խառնիճաղանչ աղմուկներով պա-
շարեալ յալիտակուեցայ, չեմ գիտեր ինչպէս
ինքզինքս խիստ բարձր ու անազին լեռան
մը գլուխը գտայ, ուր երբէք, կերեւաթ թէ
մարդկային արարածոց թաթուլ չէր հանգ-
լած, քովս ալ մէկը չէր միացած:

« Ան տեղէն բոլոր աշխարհի թագաւորու-
թիւնները մէկ վարկեանի մէջ կընայի տես-
նել: Տեսայ Նուպիոյ եւ Ապիսիւնի եզրերը
սեւ ու ճերմակ անթիւ զօրքեր, որք մըր-
ջունի պէս կը վիտային: Դուցէ ըսի Անգ-
զիացիք իթովպիան գարնել եկած են, որպէս
զի իրենց բանտարկեալներն ազատեն. ո՞հ,
անհամբեր Անգլիա ըսի իւրովի. քիչ մ'ալ
չկրցա՞ր համբերել, որ ես գանձք յաղթու-
թեամբ քու ձեռքդ տայի եւ . . . ա՛յ, հի-
մա իս ո՞վ պիտի ազատէ:

« Երբ ես այսպէս խորին մտածութեան մէջ կը տատանէի յանկարծ Հիւսիսային արեւելեան կողմէն երկու հսկայատիւ ամպեր որոնցմէն միայն մտաւորապէս մէջտեղէն սպիտակ արեւը գլուխ մը տեսայ, որ հուր ու ծծմբայից դուռներ կը տեղար փարաւօնեան զանին վրայ իբրեւ ի Սօգոմ եւ ի Գոմոր . ո՛ւն, ըսի իւրովի ասիկա մեզ անուցանող անմարմին Յակոբ պապայի գլուխն է . անշուշտ իւր զաւակաց հացն յափշտակող կամ իր փոխանորդը խաբողի մը հետ կը պատերազմի :

« Այս միջոցին թխամորթ ձեռք մը տեսայ երկնցած, որ կուզէր զանի կատաղաբար ամպերով մէկտեղ վար քաշել եւ ոռնակելու ընել . ճանչցայ անմիջապէս եւ յիշեցի այս ձեռքին երբեմն իմ արտիս տուած հարուածները, եւ որոյ աղաղակ դառնապէս լալայ : Այս ձեռքին տէրը կռնակն Հիւսիսային ցուրտ քամիին տուած մէկ ոտքը ստորին կզիպտոսի ելլըր եւ միւս ոտքը Միջին կզիպտոսի փարաւօնեան բրգանց վրայ դըրած սաստկութեամբ ընդդէմ խթանի աքացել կը փորձէր :

« Հայրական ձայն մը՝ դուռնացիր եւ վախցիր ինձմէ, քանզի խիստ է քեզ ընդդէմ խթանի աքացել . դադրեցուր հակառակութեան ոգիդ, որ այս անգամ վերջնական հարուածիս չպատահիս, յիշելով որ կզիպտոսի մէջ ես, ըսաւ ամպերու մէջէն որոտացող ձայն մը . բայց նա մտիկ չընելուն շանթակոծ ինկաւ յերկիր . . . ու ես զանի տեսնելով խղճացի եւ ցաւ ի սիրտ մխուեցայ վախով ու դողով արթնցայ » :

« Ո՛հ, երազ մը, որ կարծես իսկութիւն կենթադրէ, ծօ տղայ, արդեօք երազ նայող մը չկայ՝ ըսելուս չմնաց, Անգղիացեաց Եթովպիայի հետ ունենալիք պատերազմին զոյժը առի, կարծես մարելիք մը եկաւ վրաս, ես՝ որ բանտարկեալներն աղատելու եկայ, հիմա ես մի ազատութեան կարօտ եղայ, վերջը բարին ըլլայ » :

« Երբ տեսած սոսկալի երազիս իմաստը միայն աս ըլլաւ կը կարծէի յանկարծ երկայնահասակ սեւ սուրճանգակ մը սենեակս մըտաւ ու նստակ մը տալով ինձի « աթ պախ չիշ ես չէյիս » ըսաւ ու կայնեցաւ :

« Նամակին իմաստը սա էր .
« Ելաւ ըրէ եկուր, քանզի Ս . Յակոբեանց կզիպտոսի մէջ ունեցած կալուածքները ոմանք յափշտակել կուզեն կոր . . .

« Ոտք ելայ, երթամ ըսի, բայց Անգղիացեաց անհամբերութեամբ հոս գործ թափելի թէոթորոսի սիրտը խստացուց չմոռուողիս . Գլխիմէ ես ալ Մակտալայի մէջ բանտարկեալ մ'եմ, ինձ համար դուրս ելլել անկարելի է, ուստի ով որ ես գու՝ Հայ բարեկամ, աս նամակը ձեռքդ հասածին պէս՝ ի սէր Երուսաղէմի Հայերը մողվէ ու Գահիրէ վազէ վանքին իրաւունքը պաշտպանելու . եւ գրուածին նայելով՝ Գահիրէի բնակչաց մեծ մասը ի մեր կոյս է եղեր, միայն մէյ մը Աղէքսանդրիա եւ մէյ մը Գահիրէ գտնուող Յ . . . եանք են եղեր Ս . Յակոբեանց կալուածները կզիպտոսէն չբաժնողը . Հայտէ քեզ տեսնեմ զնա եւ երազիս ճշգրտութիւնն ալ ամենուն պատմէ . որ ոչ երազ, այլ հրաշք » :

Մնամ եւն .

Ս . Տ . եւն .

Ահա . . . խմբագիր, յարմար վերնագրով մը օրինակած ձեզ կը ղրկեմ, ես ալ հոս լուկզորի մէջ Սեաստրի հնութիւնները աչքէ անցնելէ վերջը՝ ձեզ ալ տեսնելու պատիւը կուենամ մէկ քանի օրէն :

— Միլիթիմիդին դաթ օ իք գըսմը, կէ, չէն ծիւմա կընելու Պէյ-օղլուտա Հասուն, եան հազրէթէրի եպիսկոպոսարաննուս վուդու պալան մէջ խառն գուհուրա կէ, լէն պիւր Բազրու մուարազա վէ գըլ ու գալ հազընաւ, ծիւմա իրթէսի կիւնքի Մէճմուտաւ լալըլը վէ մուֆաւաւ մալ իւմաթ օղլումալարնը պէքէմէքտէ ի, քէն, մուդալիսի օլաւագ, լուսաւորչա կանյարն սագալընը թարաւագ իլն ու պուն վէ հաթթա գույուղու տախի քէ, սիք պիւր պահս կէ օրիւմիւշ, վէ հէք քէսիլ թէաճ ծիւպիւնիւ մուծիպ օլմուշ աւալ, Պու պահսն նէ գատար հիլէ իլէ, վէ Էֆթարը ամմէսի իսթիլա իթմէք նի, եթիթի ֆաւսիտէսի իլէ եազըլմըլ օլաւ, դունու մըպէթիլն պիւր պահսը իլէրաւ տէ տէրճ վէ պէհան խտէրիգ . Գիրա Մէճմուանըն պու եաքաղըլ էօյէ պիւր ճիգ վիթթէք տիր քի, միլիթիմիդին գաթթ իք գըսմնուտան օլուեօրու բաթթըրը իլէ էօրթիւ վիթթէք, վէ 15 սէնէտէն պէրու քէնտիլն միլիթիմիդին իթտիթիլն է, հալիլէ ունու թտուրարալ, եախս քէն տի թապիլնէ միլիթիմիդին գաթթ Էթէպրիլէսի զիմէթ Գիսէրէք, քէնտիլն միլիթիմիդին խալիս խուլիս տօսթու տուր կիպի կէսթիլմէքիլէ չալըլմագ տա տըր :

Նէ՝ գատար եանըլմագ . . .
Իսթիլեալ հալիլէ պունա եօրուլմա Մէճմուա, եապըլ տըր գահմէթիլնէ, միլիթիլ սէնի չօգտան թանըլը տըր . . .
Միլիթիմիդին Գաթթիք գըսմնուտան պիւր գաթթ թարաֆրնուտան կէլէն վէ պալ լեաւտէ զիքը օլուան մէջիս հազընաւ մալիւմաթլար միւնտէրիճ պիւր գըլթա մէքթուպու տախի եթիլմիդ միւսաւտէ իթտիլնտէ եաթրն տէրճ իսթիլիգ :

Յ. Զ. Դ.

Կը ծանուցանեմ Միւսարգոյ հասարակութեան, որ թէ դուռսի գաւառաց, եւ թէ պօլսոյ մէջ լեզուագիտութեան դասատուի, վաճառատան զրազրութեան, երաժշտի, տան վարժապետութեան, կառավարչի եւ ուրիշ որ եւ իցէ պաշտօնի եւ կամ զիր գիտող ծառայի պէտք ունեցող անձինք, կրնան թէ թղթակցութեամբ եւ թէ ներկայացմամբ այսպիսի անձեր ինձմէ պահանջել, միայն դուրսի գաւառաց համար ուզողներն պէտք է Պօլսոյ մէջ մէկը ցուցնեն, որպէս զի անոր միջոցաւ դասատուք եւայլն փտահին ամենայն կերպով, նոյն գործին ձեռնամուխ ըլլալ :

Մերձան հարչը թիւ 55

1876 Հոկտ 42

Սերովրէ Մարգարեան

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

ՎԻԵՆՆԱ ՎԵ ՐՈՒՍԻԱ ԲԻԱՆԳՈԼԱՐԸ

Ավսթրիա տէվլէթի թարաֆրնուտան թէէմին օլունմուշ օլաւագու հալտէ, Վիէննանըն հէր նէվի բիանգօ ազսիօնարը վէ բրօմէսլէ-ոի Գալաթաւ Գօլիսիօն խանը դարուսու եանընտա Նօ . 16 սարաֆ ճանէթօ տիւք-քեանընտա ֆիւրուլթ օլունմագտա տըր :

Մէրգուլ Մ . ճանէթի հիլ պիւր քիմսէ իլէ շէրիքիլի օլմաեւպ, վէ սաթաղը պիլէթիլ իւզէրիտէ (օթանթիլթէ կարանթի բաւկ . Տ . ճանէթօ խան միւնիսիբալ Նօ . 16 Գօնաթանթիլնօրը) եանի գալպ օլմանմագը կ . Տ . ճանէթօ թարաֆրնուտան թէէմին գըլըն . մըլ մանասընտա պիւր եէչիլ պէյգա մէօհիւր պասըլմըլ տըր, վէ հէր պիլէթ նիւմէրօ իլէ գայտօլունմուշ օլաւագուտան, մէօհիւրիւզ վէ գայտօլունմըլ պիլէթիլն քէնտի մաղապընտան չըգմըլ կիպի թանթաեանաղըն խանսէթէն իլան իտէր :

Բրօմէսլէր 221 վէ դուրուշ տուր .

Պու մահալտէ Րուսիանըն պիւրիլնի վէ ի-քիլնի իսթիլգալարը փիանգօսուեուն պիլէթիլնի տախի ֆիւրուլթ օլունուր, պունալարըն սէնէվի Օլօտէ Ծ ֆայիլի օլաւ, վէ ի-քի տէֆա չէքիլի :

Պիւրիլնի Նօ . գապանմագ 200 պին . ի-քիլնի 75 պին . սայիլէրի հաքէղա 40 պին . 25 պին . 40 պին . 8 պին . 5 պին վէ 500 գարալօն գաղանմագար տըր :

ԵՃՁԱՅԻ ՄԻԻԹԵՆԵՎԻՅԷ ՄԱԽԶԷՆԻ ՎԵ ՏԻԻԲԵՍՏԱՆԸ

Միւսիւ Վիէննօ լրանի օն ալթը սէնէտէն պէրու Պէյ-օղլուտա էճաճըլը սանաթը իլէ մէշգուլ օլաւ, վէ մահէլի մէշգուլտա Ալաճա . միսի ճատտէսիտէ վագը, վէ 67 նիւմէրօ իլէ միւրագգամ տիւքքեանընտա պուլունան էճալարըն խասըլը . թէսիլիլ, վէ իճրաթմա տիգգաթ վէ չաբուզուզույա քէսպի չէօհիլթ լիթմիլիքէն . մուալիսիլն իսթանպուլտա Համիտիլթ թիւրպալ իթթիսալիստէ Ծ Նիւմէրօլու պիւր էճալի միլթէնի վիլիլ մաղազա . ք տախի քիւշաւ իլէմիլ իսթէ, պու տէֆա մէշքիւր մաղապընը քիւրիլ պաշընտա ինթիսալ գարչըսընտա վէ 7-8 նիւմէրօլա միւրագգամ պուլունան մաղաղաւարա նաղլ իլէ, պիւր պիւրիլն մըթթալ պիւր էճաճը տիւքքեանը իլէ պիւրալ էճալի միւլթէնի վիլիլ մախգէնի քիւշաւ իլէտիլիլտէն, Եվրօբանըն էն մէշուր վէ էն միլթէ պէր ֆապիլիլալարընտան տիգգաթը թամմէ իւզըլն ճէլպ իլէմէքտէ օլաւագու էճալարը գայէթ էհվէն ֆիւթաթլա ֆիւրուլթ իտէճէլիլնի ալնէն իլան իտէր :

Մէշքիւր տիւքքեանտա հէր կրն միւլթէպէր հէքիմէր հաղըր պուլունմագ, վէ սըհէթի ումուլիլէնէ հէր ճիհէթիլ տիգգաթ ու իգտամ իլէմէքտէք տիր :

Վէ Պէյ-օղլուտա վագը տիւքքեանտա իսթ, կիլմէլէրի տախի հէր սաաթ աւամ պուլունուպ, ինթիսալալըն հալիլի իճրա իտէճէլ, վէ իսթէնիլտիլի հալտէ մաքնա իլէ պուլ տախի եաքաճագ տըր :

ՍԱՆԻՊ ՂԱԶԷԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆԷ

ԼԵՎԱՆՔ ԷԲՐԱԼԵՐԱ ԹԱՌԵԱՆԵՍԻՆՈՒ

ԳԵՌՈՒՄԵՆ ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ

ԳԵՐԱԶԵՐԵՐ ԳԵՐԱԶԵՐԵՐ ԵՐԵՎԱՆ 467